

KONU: DÖVİZ CİNSİNDEN FATURA DÜZENLENMESİ

Vergi Usul Kanununda yapılan tarife göre;

Fatura; satılan mal veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı tutarı göstermek üzere malı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari bir belgedir.

Yine aynı kanunda kayıtların hangi dilde tutulması gerektiği konusunda da düzenleme yapılmıştır.

Vergi mevzuatımızda genel kural kayıtların ve belgelerin Türkçe ve Türk Lirası cinsinden düzenlenmesi olmakla birlikte, belgeler Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.

>Mevcut yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere; düzenlenecek dövizli fatura yurtdışındaki bir müşteriye düzenlenmiş ise faturada Türk lirası karşılığının gösterilmesine gerek bulunmamaktadır.

>Ancak fatura yurtiçindeki bir müşteriye düzenlenmiş ise faturada tutarın Türk Lirası karşılığının gösterilmesi zorunludur.

Döviz Cinsinden Düzenlenmiş Faturalarda Değerleme,

Döviz cinsinden fatura düzenlenirken, döviz kuru taraflar arasında serbestçe belirlenebilir. Bu durumda esas alınacak kur taraflar arasında belirlenen döviz kurudur. Eğer taraflar arasında döviz kuru belirlenmemiş ise esas alınacak kur Merkez Bankası tarafından açıklanan döviz alış kurudur. Döviz kuru fatura üzerine yazılmış ise bu kur esas alınarak fatura tutarı belirlenmekte ve kayıtlara alınmaktadır. Döviz kuru fatura üzerine yazılmamış ise geçerli olan Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak fatura tutarı belirlenmekte ve kayıtlara alınmaktadır.

Fatura bedelinin tahsil edilmesi işleminin sonradan gerçekleşmesi durumunda; dönem sonlarında döviz cinsinden tutulmakta olan cari hesapların değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumda yabancı para cinsinden düzenlenen faturaların hangi kur ile değerlendirileceği hususu önem arz etmektedir.

Yasal düzenleme uyarınca, kur değerlendirmelerinde Maliye Bakanlığı'nın geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi sonlarında açıklamış olduğu döviz kurları esas alınmalıdır. Düzenlenen dövizli faturalardan kaynaklanan cari hesap alacakları ister yurtiçi müşterilerden olsun, isterse yurtdışı müşterilerden, geçici vergi dönemlerinde ve hesap dönemi sonunda kur değerlendirmesinin yapılması gerekir.

Değerleme Sonucu Oluşan Kur Farkları,

Yapılacak değerlendirme sonucunda kur farkı oluşması halinde, kur farkı için fatura düzenlenip düzenlenmeyeceği ve düzenlenecek bu faturada KDV hesaplanıp hesaplanmayacağı konusu da kayıtların doğru yapılması açısından önem arz etmektedir.

Yurtiçi müşterilere düzenlenen dövizli faturanın bedeli ister döviz cinsinden, isterse Türk lirası cinsinden ödensin ödeme tarihi ile fatura düzenleme tarihi arasındaki kur değişiminden kaynaklanan kur farkının faturaya konu edilmesi gerekir.

Konuya ilişkin Katma Değer Vergisi Uygulama Genel Tebliğinde yapılan açıklama uyarınca;

Bedelin döviz cinsinden veya dövize endekslenerek ifade edildiği işlemlerde, bedelin kısmen veya tamamen vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihten sonra ödenmesi halinde, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkları KDV matrahına dahildir. Buna göre, matraha dahil olacak kur farklarının hesabında, mal ve hizmet bedeline isabet eden kur farklarının dikkate alınması gerekir.

Teslim veya hizmetin yapıldığı tarih ile bedelin tahsil edildiği tarih arasında ortaya çıkan lehte kur farkı için satıcı tarafından fatura düzenlenmek ve faturada gösterilen kur farkına, teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli olan oran uygulanmak suretiyle KDV hesaplanması gerekir.

Bedelin tahsil edildiği tarihte alıcı lehine kur farkı oluşması halinde, kur farkı tutarı üzerinden alıcı tarafından satıcıya bir fatura düzenlenerek, teslim ve hizmetin yapıldığı tarihteki oran üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

Yıllarında ve geçici vergi dönemlerinde, hesap dönemi sonunda yapılan kur değerlemesi sonucunda ortaya çıkan kur farkları için fatura düzenlenmesi ve KDV hesaplanması gerekmez.

Döviz Cinsinden Düzenlenen YURTIÇI Faturada Türk Lirası Karşılığı Gösterilmez ise, Yurt içindeki müşteriler adına yabancı para biriminde düzenlenen faturalarda, yabancı para birimi tutarı ve Türk para birimi tutarı yer almak zorundadır. Yabancı para biriminde düzenlenen faturada, Türk para birimi tutarı karşılığının bulunmaması usule ve şekle ilişkin bir usulsüzlük olup, bu fiil dolayısıyla mükellef adına Vergi Usul Kanunu uyarınca ikinci derece usulsüzlük cezası kesilmesi gerekmektedir. Herhangi bir usulsüzlük cezası ile karşılaşmamak için yurt içindeki müşteriler adına döviz cinsinden düzenlenen faturalarda mutlaka Türk Lirası karşılığının da belirtilmesi gerekmektedir.

DOLAR VEYA EURO CİNSİNDEN FATURA DÜZENLENMESİNDE ENGEL YOK SADECE AŞAĞIDAKİ TÜRDEN İŞLEMLERDE BEDELİN DÖVİZ OLARAK ÖDENMESİ BİR SÜRE İÇİN YASAK.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki 85 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca; Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki;

- 1- Menkul ve gayrimenkul alım satım,
- 2-Taşıtlar ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama,
- 3- Leasing ile iş, hizmet ve eser,

Sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmaz.

13.09.2018 tarihinden tarihten itibaren 30 gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.

Öte yandan, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 215/2-a Maddesi uyarınca kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.

Buna göre;

1. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki 85 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile; sadece menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıtlar ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşme tiplerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenlenemeyeceği kararlaştırılmıştır. Diğer bir ifade ile yasak, sadece bazı sözleşmelerle ilgilidir; faturaların döviz cinsinden düzenlenmeyeceği ile ilgili değildir.

(Menkul kavramı; en çok tartışılan kavram olup, gayrimenkul tanımına girmeyen her türlü mal ve eşyayı kapsamaktadır.)

2. 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 215/2-a Maddesi(Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir.) yürürlüktedir. Bu madde ile ilgili herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

3. Bu bakımdan faturaların, Türk Parası Karşılığı yazılmak kaydıyla dolar veya Euro cinsinden düzenlenmesine ilişkin hiçbir yasak bulunmamaktadır.

Düzenleme 19/04/2022 tarihinde yürürlüğe girdiğinden;

• Bu tarihten önce yapılmış olan menkul satış sözleşmelerinin ifası kapsamında 19/04/2022 tarihi öncesinde dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden kıymetli evraklar (çek, senet vb.) kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartı aranmayacak, bunlar özelinde döviz cinsinden ödeme yapılabilecektir.

- 19/04/2022 tarihinden önce düzenlenmiş faturalar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartı aranmayacak olup, bunlar özelinde döviz cinsinden ödeme yapılabilecektir.
- 19/04/2022 tarihinden sonra düzenlenen döviz cinsinden sözleşmeler ve faturaların ödemeleri mutlak surette Türk Lirası cinsinden yapılacaktır.

YANI: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde, sözleşme bedelini ödeme yükümlülüklerinin 19 Nisan 2022 tarihinden itibaren Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur...

Yasal Dayanak:

Resmi Gazete Tarihi ve Numarası	Yasal Dayanak
13.09.2018 - 30534	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 85 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı
10.01.1961 - 10309	213 Sayılı Vergi Usu Kanunu Madde 215-2/a
	TPKKH 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022-32/66)

Hizmet faturalarında TL ödeme yükümlüğü var mıdır?

Örnek 1

Turkcell Bulut hizmeti alıyoruz dövizli kesiyor faturayı, Dövizli mi ödenecek? Veya

Örnek 2

İhracat yada ithalattan dolayı oluşan Navlun, Ardiye, Nakliyat hizmetlerinde Faturaları Dövizli kesiliyor Dövizli mi ödenecek ?

Hepsi yurtiçi firmalardır.

1-2- HİZMET alım ve satımları için TL zorunluluğu yok. Döviz olarak da ödenebilir.

**TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARARA İLİŞKİN
2008-32/34 SAYILI TEBLİĞ'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR 2022-
32/66 SAYILI TEBLİĞ'E İLİŞKİN DUYURU**

21 Nisan 2022

Basın Açıklaması

Bilindiği üzere, 13.09.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 12.09.2018 tarihli ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'da Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri belirli sözleşme türlerinde sözleşme bedelinin ve diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenemeyeceğine ilişkin bazı düzenlemeler yapılmış olup, söz konusu düzenlemeler sonrasında Bakanlığımızca belirlenen istisnalara ise Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara İlişkin 2008-32/34 sayılı Tebliğ'in 8'inci maddesinde yer verilmiştir.

19.04.2022 tarihli 31814 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2008-32/34 sayılı Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair 2022-32/66 sayılı Tebliğ ile bahse konu 8'inci maddenin dokuzuncu fıkrasının sonuna "Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur." cümlesi eklenmiş, on beşinci fıkrasında yer alan "kararlaştırılması" ibaresi "kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi" şeklinde değiştirilmiştir.

Bakanlığımızca, Türk parasının kıymetini koruma amacıyla oluşturulan kambiyo mevzuatının temel amacına uygun olacak şekilde, serbest piyasa koşulları çerçevesinde Türk Lirasının kullanımını önceliklendirmeye ve dolarizasyonla mücadeleye yönelik çalışmalara kararlılıkla devam edilmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu değişikliklerle; menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmasına imkân tanıyan istisnanın piyasanın işleyişini ve ticaretin devamlılığını sekteye uğratmamak amacıyla korunması ancak bu sözleşmeler konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesinin ve kabul edilmesinin zorunlu hale getirilmesi, kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin ise bu zorunluluktan muaf tutulması hedeflenmiştir.

Diğer taraftan, Türkiye'de yerleşik kişilerin;

1) 19.04.2022 tarihinden önce kendi aralarında akdetmiş oldukları menkul satış sözleşmelerinin ifası kapsamında 2022-32/66 sayılı Tebliğ'in yürürlük tarihi öncesinde dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden kıymetli evraklar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması,

2) 19.04.2022 tarihinden önce düzenlenmiş faturalar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması,

3) Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda döviz cinsinden gerçekleştirilen kıymetli maden ve kıymetli taş alım satım işlemleri ile bu işlemlerin takası kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması hususları Bakanlığımızca uygun bulunmuştur.

Ayrıca,

-Tebliğ'de geçen "menkul" ibaresinin gayrimenkul tanımına girmeyen her türlü mal ve eşyayı kapsadığının,

-Yapılan değişikliğin Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdettikleri/akdedecekleri menkul satış sözleşmeleri konusu ödeme yükümlülüklerine ilişkin olması sebebiyle, Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişiler arasında akdedilmiş/akdedilecek menkul satış sözleşmelerine ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunluluğunun bulunmadığının,

-Yapılan değişikliğin yürürlüğe girdiği 19.04.2022 tarihi ve bu tarih sonrasında döviz cinsinden düzenlenmiş olan çek vb. ödeme araçlarının Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdettikleri/akdedecekleri menkul satış sözleşmeleri konusu ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde kullanılmasının mümkün olmadığına,

-Yapılan değişikliğin taşıt satış sözleşmelerinin mevcut durumunu değiştiren bir hüküm içermediğinin, 19.04.2022 tarihinde gerçekleştirilen değişiklik öncesinde olduğu gibi değişiklik sonrasında da Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri taşıt satış sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılmasının mümkün olmadığına,

-4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelerin, Tebliğ'in 8'inci maddesinin on yedinci fıkrasına tabi olduğunun ve bu sözleşmelere ilişkin yükümlülüklerin 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklik kapsamında olmadığına,

-6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılmasının Tebliğ'in 8'inci maddesinin on sekizinci fıkrası uyarınca mümkün olduğunun ve bu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklik kapsamında olmadığına,

-Tebliğ'in 8'inci maddesinin diğer fıkralarında yer alan menkul satış sözleşmeleri dışındaki sözleşmelere ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden kabul edilmesi ve yerine getirilmesine yönelik herhangi bir değişiklik yapılmadığının ve mevcut istisnaların geçerli olduğunun, belirtilmesinde fayda görülmektedir.

GENEL BİLGİ

13 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı (CK) ile Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında dövizli sözleşme yapmalarına dönük yasaklar getirilmiştir. Yapılan düzenlemelerle Türk Borçlar Kanunu’nun 26’ncı maddesinde yer alan sözleşme serbestisi ilkesi sınırlandırılmıştır.

Bahsi geçen 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, 32 sayılı Kararın “Döviz” başlıklı 4’ncü maddesine eklenen “g” bendi düzenlemesi aşağıdaki gibidir.^[1]

“Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmaz.”

Ayrıca, 85 sayılı CK’nın 2’nci maddesiyle 32 sayılı Karara eklenen Geçici 8’nci madde aşağıdaki gibidir.

“Bu Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.”

Yukarıda yer verilen düzenlemeye göre, Türkiye’de yerleşik kişiler arasında yapılan birçok sözleşmede, fiyatın dövizli veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir.

[32 sayılı Kararın güncel metnine ulaşmak için tıklayınız.](#)

[Yapılan bu değişikliği analiz eden yazımıza ulaşmak için tıklayınız.](#)

32 sayılı Kararın 4/g ve geçici 8’nci maddeleri uyarınca, Hazine ve Maliye Bakanlığınca, 2008-32/34 nolu Genel Tebliğin 8’nci maddesi değiştirilerek düzenlemeler yapılmış olup bu Tebliğlerin içerikleri aşağıda gibidir.

Tebliğin yayınlandığı Resmi Gazete Tarihi	Tebliğin başlığı	Tebliğin içeriği
6 Ekim 2018	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/51)	32 sayılı Karar md.4/g ile ilgili açıklamalar yapan bu Tebliğ, 2018-32/52 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.
16 Kasım 2018	Türk Parası Kıymetini Koruma	32 sayılı Karar md.4/g ve geç. md. 8

	Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/52)	uygulamasına ilişkin açıklamalar güncellenmiştir.
30 Ocak 2021	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2021-32/59)	Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli konaklama tesislerinin dövizli konaklama sözleşmesi yapabileceklerine dönük düzenleme yapılmıştır.
19 Nisan 2022	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2022-32/66)	Menkul satış sözleşmelerinde Türk Parası cinsinden ödeme yapılması mecburiyeti getirilmiş, kamu kurumları bu şarttan istisna edilmiştir.

Dövizli Sözleşme Düzenleme Yasağına İlişkin Bakanlık Genel Tebliğleri

32 sayılı Kararla, Kambiyo mevzuatına ilişkin tespiti Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bırakılan konuları düzenleyen, 2008-32/34 sayılı Tebliğin güncel haline aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

[2008-32/34 sayılı Tebliğ metnine ulaşmak için tıklayınız.](#)

Yasağın kapsamı

Kambiyo mevzuatı düzenlemeleri çerçevesinde, kısıtlama getirilen sözleşmelerin bedeli ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri, döviz (Türk Lirası dışındaki para, yabancı para), dövize veya uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli maden veya emtiaya endeksli olarak belirlenemez.

Konuyla ilgili olarak Tebliğin 8/22'nci maddesinde aşağıdaki açıklama yazılıdır.

(22) Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, 32 sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilir. Ancak, taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılması mümkündür.

2008-32/34 sayılı Genel Tebliğin 8'nci maddesi uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir. Ancak, 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan bu kapsamdaki kıymetli evraklar anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

Dövizli yapılamayacak sözleşmeler ve istisnaları

85 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 32 sayılı Karara eklenen 4/g bendi ile, Türkiye'de yerleşik kişiler arasında yapılan aşağıdaki sözleşme türlerine dövizli sözleşme düzenlenmesi kısıtlaması getirilmiştir.

- *Menkul alım satım sözleşmeleri*
- *Gayrimenkul alım satım sözleşmeleri,*
- *Taahhüt kiralama,*
- *Finansal kiralama, leasing sözleşmeleri,*
- *Her türlü menkul kiralama*
- *Gayrimenkul kiralama,*
- *İş sözleşmeleri,*
- *Hizmet sözleşmeleri,*
- *Eser sözleşmeleri.*

Diğer taraftan Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2008/32-34 sayılı Genel Tebliğin 8'nci maddesi ile bu sözleşmelerden, Türk Lirası düzenlenebilecek olanları açıklamıştır. Sözleşme türleri itibariyle dövizli sözleşme yasakları ve istisnaları aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

GAYRİMENKUL SATIŞ SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8/1	Türkiye'de yerleşik kişilerin arasındaki, yurtiçinde bulunan konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul satış sözleşmelerini dövizli olarak yapmaları mümkün değildir.
İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 3, 17 ve 19 nolu bentler.	Aşağıdaki durumlarda gayrimenkul satış sözleşmesi dövizli olarak yapılabilir. * T.C. vatandaşı olmayan kişilerin alıcı olduğu gayrimenkul satış sözleşmeleri, * 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17) * Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de bulunan şube, temsilcilik, yüzde 50 ve daha fazla ortak oldukları şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerin alıcı konumunda olduğu gayrimenkul satış sözleşmeleri,

Gayrimenkul Satış Sözleşmeleri
GAYRİMENKUL KİRALAMA SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8/2	Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmelerinin dövizli olarak yapılması mümkün değildir.
İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 3, 4, 5, 16, 17, 19 nolu bentler.	Aşağıdaki durumlarda gayrimenkul kiralamaları dövizli olarak yapılabilir. T.C. vatandaşı olmayan kişilerin kiracı olması, * Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, yüzde 50 ve daha fazla ortak oldukları şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerin kiracı olmaları, * Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla yapılan kira sözleşmeleri, * Kamu kurumlarının taraf olduğu anlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (8/16) * 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17) * Gümrüksüz satış mağazalarının kiralanmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,

İŞ (İSTİHDAM, ÇALIŞMA) SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI 32 sayılı Karar md.4/g Tebliğ md. 8/6	Türkiye’de yerleşik kişiler arasında yapılan ve Türkiye’de ifa edilen iş sözleşmeleri dövizli olarak düzenlenmez.
İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 6, 14, 15, 17, 19 nolu bentler.	Aşağıdaki yazılı iş (istihdam veya çalışma) sözleşmeleri dövizli olarak düzenlenebilir. * Yurt dışında ifa edilen iş sözleşmeleri, * Gemi adamlarının taraf oldukları iş sözleşmeleri, * T.C. vatandaşı olmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmeleri, * Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk

	<p>Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler</p> <p>* 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17)</p> <p>* Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, yüzde 50 ve daha fazla ortak oldukları şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerde çalışan kişilerle yapılan iş sözleşmeleri</p>
--	--

HİZMET SÖZLEŞMELERİ

<p>YASAK KAPSAMI 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ md. 8/7</p>	<p>Türkiye’de yerleşik kişiler arasında imzalanan, danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmeleri dövizli olarak düzenlenemez.</p>
<p>İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 7, 15, 16, 17, 19, 20, 22 nolu bentler.</p>	<p>Aşağıda yazılı danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil hizmet sözleşmeleri dövizli olarak düzenlenebilir.</p> <p>* Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,</p> <p>* İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,</p> <p>Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,</p> <p>* Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan, yurt dışında başlayıp yurt dışından sonlanan hizmet sözleşmeleri,</p> <p>* Türkiye’de yerleşik kişilerin Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli konaklama tesislerinde akdedeceği konaklama hizmet sözleşmeleri,</p> <p>* Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmelerKamu kurumlarının taraf olduğu anlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (8/16)</p>

	<p>* 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17)</p> <p>* Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, yüzde 50 ve daha fazla ortak oldukları şirketler ile serbest bölgedeki şirketlerin hizmet alan konumunda oldukları hizmet sözleşmeleri (Tebliğ md. 8/19).</p> <p>* Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)</p> <p>* Taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılması mümkündür. (Tebliğ md. 8/22).</p>
--	---

ESER SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI <i>32 sayılı Karar md. 4/g</i>	32 sayılı Karar 4/g uyarınca, Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, eser sözleşmelerini dövizli olarak düzenlenemez.
İSTİSNALAR <i>2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 8, 15, 16, 17, 20 nolu bentler.</i>	<p>Aşağıdaki eser sözleşmelerinin dövizli olarak yapılabilmesi mümkündür.</p> <p>* Döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri (8/8)</p> <p>* Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler</p> <p>Kamu kurumlarının taraf olduğu anlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (8/16)</p> <p>* 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17)</p> <p>* Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)</p>

MENKUL (EŞYA) SATIŞ SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI <i>2008-32/34</i>	Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, taşıt satış sözleşmeleri dövizli olarak düzenlenemez. Ancak dövizli düzenlenen menkul satış
---	---

<p><i>sayılı Genel Tebliğ md. 8/9</i></p>	<p>sözleşmelerinde sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur.</p>
<p>İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 9, 15, 16, 17, 18, 20 nolu bentler.</p>	<p>Tebliğde özel olarak izin verilen durumlar aşağıdaki gibidir.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Taşıtlar dışındaki menkul satış sözleşmelerinin dövizli olarak akdedilmesi mümkündür. * Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler (Bu sözleşmelerde ödeme yükümlülüklerinin dövizli olarak kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.) * Kamu kurumlarının taraf olduğu anlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (Bu sözleşmelerde ödeme yükümlülüklerinin dövizli olarak kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.) (8/16) 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17) * 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının döviz cinsinden oluşturulması, ihracı mümkündür. (8/18) * Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)

MENKUL (EŞYA, TAŞIT) KİRALAMA SÖZLEŞMELERİ

<p>YASAK KAPSAMI Tebliğ md. 8/10</p>	<p>Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri taşıt kiralama sözleşmeleri dövizli olarak akdedilemez.</p>
<p>İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 10, 15, 16, 17, 20 nolu bentler.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Diğer taraftan, genel olarak taşıtlar dışındaki menkul kiralama sözleşmelerinin dövizli olarak akdedilmesi mümkündür. Ayrıca aşağıdaki özel hükümler de yer almaktadır. * Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler * Kamu kurumlarının taraf olduğu

	<p>antlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (8/16)</p> <p>* 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17)</p> <p>* Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)</p>
--	--

LİSANS SÖZLEŞMELERİ

<p>YASAK KAPSAMI 32 sayılı Karar md. 4/g</p>	<p>32 sayılı Kararın 4/g maddesi ile "Türkiye'de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedelini döviz cinsinden" belirlemeleri yasaktır.</p>
<p>İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 11, 15, 16, 17, 20 nolu bentler.</p>	<p>Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri aşağıdaki bilişim teknolojileri kapsamındaki aşağıdaki sözleşmeler dövizli yapılabilir.</p> <p>* Yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri,</p> <p>* Yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri</p> <p>* Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler (Bu sözleşmelerde ödeme yükümlülüklerinin dövizli olarak kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.) (8/16)</p> <p>* Kamu kurumlarının taraf olduğu antlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (Bu sözleşmelerde ödeme yükümlülüklerinin dövizli olarak kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.) (8/16)</p> <p>* 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17)</p> <p>* Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)</p>

FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMELERİ

YASAK KAPSAMI 32 sayılı Karar md.4/g	32 sayılı Kararın 4/g maddesi ile “Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedelini döviz cinsinden” belirlemeleri yasaktır.
İSTİSNALAR 2008-32/34 sayılı Genel Tebliğ 8. md. 12, 13, 15, 16, 17, 20 nolu bentler.	Aşağıdaki finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri dövizli yapılabilir. * 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri, * 32 sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri, * Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler * Kamu kurumlarının taraf olduğu antlaşmaların ifası kapsamında; yükleniciler ve alt yüklenicilerin imzaladığı sözleşmeler (8/16) * 4749 sayılı Kamu Finansmanı Kanunu kapsamında yapılan sözleşmeler ile bu işlemlerle ilgili bankaların taraf olduğu anlaşmalar (8/17) * Havacılık sektörü taşımacılık, teknik servis ve yer hizmetleri şirketlerinin akdettiği sözleşmeler (8/20)

Dövizle endeksli sözleşme kavramı

Bir sözleşme Türk Parası dışında doğrudan yabancı para ile ifa edilecek ise bu sözleşme dövizli sözleşmedir. Diğer taraftan sözleşme bedelinin döviz fiyatına göre belirlenmesi ancak sözleşme ifasının Türk Lirası olarak yapılması halinde ise dövizle endeksli sözleşmeden söz edilir. Öte yandan, Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen (altın, gümüş, platin gibi) kıymetli madenlere ve/veya emtiaya (örneğin petrol fiyatına) endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövizle endekslenen sözleşmeler, 32 sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövizle endeksli sözleşme olarak değerlendirilir.(Genel Tebliği md. 8/22).

Yerleşik kişi tanımına ilişkin açıklamalar

Türkiye’de yerleşik kişi ve yurt dışı yerleşik kişi kavramları, kambiyo mevzuatı uygulamalarında önem taşımaktadır. Söz konusu kavramı açıklayan yazımıza aşağıdaki linkten bakılabilir.

Kambiyo Mevzuatında Türkiye’de Yerleşik Kişi Kavramı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan düzenlemede, Türkiye’de yerleşik kişi kavramı değiştirilmiştir.

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler 32 sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirilir. Ancak, sözleşmenin yurt dışında ifa edilmesi durumunda, bu kişiler Türkiye’de yerleşik sayılmaz. (Tebliğ md. 8/23)

Buna göre, dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; yabancı şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgelerde yer alan şirketler taraf olduğu şirketler, Türkiye’de yerleşik olmayan kişi gibi kabul edilmiştir. Bu kişilerin, iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. (Tebliğ Md. 8/19)

KİŞİLER VE KURULUŞLARA DÖNÜK DÜZENLEMELER

Diğer taraftan, HMB 2008-32/34 sayılı Tebliğin 8’nci maddesinde dövizli sözleşme yapma yasağından kısmen muaf tutan kişi bazlı düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

Yabancılarla İlgili Bent

(14) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

Kamu Kurum ve Kuruluşları ve TSK Güçlendirme Vakfı

(15) On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak (2022-32/66 sayılı Tebliğ ile değişen metin) “kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi” mümkündür.

Kamu İhalesi / Uluslararası Anlaşma Yüklenicileri

(16) Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek, gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemler

(17) 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelerde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür. Bu işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu Kapsamı İşlemler

(18) 32 sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

Dışarıda Yerleşik Kişiler ve Serbest Bölge Firmaları

(19) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin işveren veya hizmet alan olarak taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

Havacılık Grubu Şirketler

(20) Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az yüzde elli hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endekli bedeller içeren gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeleri akdetmeleri mümkündür.

Geçiş dönemine ilişkin düzenlemeler

32 sayılı Kararın Geçici 8’nci maddesi hükmü uyarınca, 13 Eylül 2018 tarihinden önce dövizli olarak akdedilen sözleşmelerin de en geç 1 ay içinde (12 Ekim 2018 tarihi bitimine kadar) Türk Lirasına dönüştürülmesi zorunluluğu vardır. Söz konusu düzenlemeyi yapan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’nın 2’nci maddesiyle 32 sayılı Karara eklenen Geçici 8’nci madde aşağıdaki gibidir.

“Bu Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.”

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, yayınlanan 2008-32/34 nolu Genel Tebliğde dönemine ilişkin olarak aşağıdaki açıklamalar yer almaktadır.

Bu Tebliğ uyarınca, dövizli olarak yapılmasına müsaade edilen sözleşmelerle ilgili olarak Türk Lirasına dönüştürme zorunluluğu yoktur. Örneğin, dövize endeksli bir mal satış sözleşmesi varsa, bu sözleşme geçerliliğini sürdürecektir. Bu husus Tebliğin 8/24'nci maddesinde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir.

(24) Bu madde uyarınca akdedilecek sözleşmelerde istisna kapsamına alınan, ancak 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan sözleşmeler de anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

Geçiş dönemine ilişkin olarak Tebliğ'de yer alan diğer düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

“(25) 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan, taşıt kiralama ve yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(26) 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan, menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

(27) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.

(28) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedeller 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken mutabakata varılamazsa; akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2/1/2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2/1/2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller bu fıkranın ilk paragrafına göre iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenir. Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkrada belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar ile gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında verilen depozitolar ve sözleşmelerin ifası kapsamında dolaşıma girmiş kıymetli evraklar için bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

(Önemli not: Tabloların hazırlanmasında, HMB'nın 2008/32-34 sayılı Genel Tebliğinin 8'nci maddesi ve diğer güncel mevzuat gözden geçirilmiştir. Tablolarda, orijinal metinlerde yer alan bazı cümleler anlatım kolaylığı sağlamak açısından zaman zaman kısaltılmıştır. Bu nedenle, olası hataların önünde geçmek açısından, işlem tesisi öncesinde güncel mevzuatın gözden geçirilmesini tavsiye ederiz.)

AYKIRI DAVRANMANIN CEZASI VAR

Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin, TPKKH [1567 Sayılı Kanun](#)'u gereği 3 bin-25 bin TL tutarında idari para cezası sözleşmenin her bir tarafı için ayrı ayrı olmak üzere uygulanacak. [Kabahatler Kanunu](#) kapsamındaki yeniden değerlendirme oranları dikkate alındığında 2022 yılı için güncel rakamlar 14 bin 300 TL ile 119 bin 175 TL arasında değişmektedir. Dövizle veya dövize endeksli sözleşme yapma yasağına aykırılığın tekrarlanması halinde ise verilecek idari para cezası iki kat olarak hükmedilecektir. Ancak Tebliğ'e aykırılıklara ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde işlem başlatılabildiğini için Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Başsavcılıkları'na bildirimde bulunması gerekmektedir.

KAYNAK: (Kaynak:Dr. Celal Çelik, Yeminli Mali Müşavir, ECC Denetim)

<https://www.alomaliye.com/2022/05/17/doviz-cinsinden-bazi-sozlesme-bedelleri-artik-tl-odenecek/#:~:text=19%2F04%2F2022%20tarihinden%20%C3%B6nce,%C3%B6zeline%20d%C3%B6viz%20cinsinden%20%C3%B6deme%20yap%C4%B1labilecektir.>